

Zo houdt de inspectie toezicht

In het belang van ruim 4 miljoen leerlingen en studenten houdt de Inspectie van het Onderwijs toezicht op het Nederlandse onderwijs. Want elke leerling en iedere student heeft recht op goed onderwijs. Daarom onderzoekt de inspectie wat er goed gaat, wat er beter kan, en wat er beter móet.

Als inspectie willen wij dat leerkrachten bewuste keuzes maken in hun handelen en daarmee aantonen dat zij zicht hebben op de ontwikkeling van de kinderen in hun groep. Ook vinden wij het belangrijk dat leerkrachten weten wat de kinderen in de groep nodig hebben om zich verder te kunnen ontwikkelen.

Hoe zien we nu of leerkrachten in de onderbouw voldoende zicht hebben op de ontwikkeling van het jonge kind? Tijdens onze bezoeken in de klas bekijken wij de aanwezige documentatie over de ontwikkeling van de leerlingen: thema- en lesplanningen, observatiesystemen, kindvolgsystemen, groepsplannen en ondersteuningsdocumenten. Dit geeft ons een beeld van de leerlingen in de groep. Daarnaast bekijken wij het activiteiten-aanbod en observeren wij de interactie tussen leerkracht en kinderen. De vraag die wij ons stellen is: Zijn het aanbod en de interactie afgestemd op de gegevens die de leerkracht verzameld heeft? Zien we bijvoorbeeld een rijk taalaanbod voor kinderen die extra taalstimulans nodig hebben? Is er leesaanbod voor de kinderen die al zelfstandig lezen? Is de spelbege-

leiding aangepast op de spelontwikkeling van kinderen? En worden de executieve functies van kinderen gestimuleerd die hier extra begeleiding in nodig hebben? Naast dat we kijken of de interactie is afgestemd op de ontwikkeling van kinderen, willen wij ook zien dat deze leerzaam is en dat er een hoge betrokkenheid van de kinderen is tijdens de interactie.

Het regelmatig observeren van de kinderen door de leerkracht zien wij als middel om de ontwikkeling, die bij jonge kinderen sprongsgewijs verloopt, goed te volgen. De meeste scholen gebruiken voor het bijhouden van de ontwikkeling van de kinderen in de onderbouw een observatiesysteem of kindvolgsysteem. De school is vrij om deze te kiezen of zelf te ontwikkelen.

Als er sprake is van kinderen met achterstanden, bekijken we hoe deze worden ingelopen. Als er sprake is van voor-sprong kijken we hoe de leerkracht ervoor zorgt dat de kinderen worden uitgedaagd. Tijdens onze groepsbezoeken observeren we ook of er sprake is van een rijke leeromgeving, waarin alle

Eveline de Goede is senior inspecteur bij de Inspectie van het Onderwijs en werkzaam in de sector primair onderwijs regio West-Brabant.

ontwikkelgebieden aan bod komen. We kijken dan naar de aanwezigheid van onder andere materialen of hoeken waardoor kinderen uitgedaagd kunnen worden tot (spelend) leren.

Onderwijstijd

De hoeveelheid tijd die besteed moet worden aan de verschillende ontwikkelgebieden hangt af van de populatie van de leerlingen op de school. We willen zien dat de school keuzes maakt op basis van onderwijsbehoeften van de leerlingen. Daarnaast kijken we naar onderwijstijd en de mate van het effectief inzetten van de tijd. Hierbij is van belang dat de leerkracht de tijd doelgericht gebruikt en zich er bewust van is dat spontane leermomenten ook bijdragen aan de brede ontwikkeling van kinderen. Een kind kan in een context terecht komen

Focuspunten

Naast het observeren van de interactie kijkt de inspectie naar:

- ▶ wordt er een, voor kleuters passende, instructie of lesje gegeven;
- ▶ ligt het initiatief bij het kind of bij de leerkracht;
- ▶ wordt het spel begeleid;
- ▶ welke denkvragen worden gesteld;
- ▶ welke eisen worden er gesteld aan de opdrachten;
- ▶ hoe er feedback wordt gegeven;
- ▶ wat er wordt gedaan om woordenschat uit te breiden en het begripsniveau van het kind te verdiepen;
- ▶ hoe gaat de leerkracht om met de verschillen in ontwikkeling tussen de kinderen en hoe sluit het aanbod hierbij aan;
- ▶ hoe bewust en planmatig doet de leerkracht dit;
- ▶ hoe sluit het aanbod in de onderbouw aan bij de onderwijsbehoeften van de groep en de school.

waarin het nieuwe ervaringen opdoet of kan reflecteren op wat het al weet. Voorbeelden hiervan zijn: een kind dat zich afvraagt wie het grootst is, hij of z'n vriendje, en de leerkracht die vraagt hoe ze hierachter komen en ze een meetlint geeft. Geometrische figuren die zichtbaar zijn in verschillende gebouwen en voorwerpen en de leerkracht die kinderen hierop wijst en vraagt welke vormen het zijn. Hoe het komt dat sneeuw op de jassen van kinderen binnen smelt en bij welke temperatuur de sneeuw blijft liggen en de leerkracht die de kinderen een thermometer geeft. Het tellen in paren van twee of groepjes van vier door de leerkracht in de rij en daarbij vertellen waarom je dit doet. Het kind heeft hier een leerkracht bij nodig die deze momenten benut als leermoment en het kind hierbij begeleidt.

Het bezoek van de inspecteur in de klas is maar een onderdeel van het inspectie-onderzoek. Het onderzoek start met het analyseren van de door de school aangeleverde documenten en data door analisten. Daarna volgt het scholenbezoek door twee inspecteurs. Tijdens deze dag halen we een totaalbeeld op van de school van groep 1 tot en met 8. Naast de groepsbezoeken voeren we gesprekken met directie, intern begeleider of kwaliteitscoördinator, leerlingen, ouders

en leerkrachten. We checken of wat we zien, horen en lezen met elkaar in overeenstemming is. We beoordelen niet de afzonderlijke leerkrachten. Uiteindelijk komt het erop neer dat wij beoordelen of scholen voldoen aan de basiskwaliteit. Een school voldoet aan de basiskwaliteit als zij voldoet aan het wettelijk kader. Dit wettelijk kader is vastgelegd in de Wet op het Primair Onderwijs (WPO). Binnen de wettelijke kaders ligt een grote keuzevrijheid voor besturen, scholen en leerkrachten over hoe ze vormgeven aan het onderwijs. Besturen zijn verantwoordelijk voor de kwaliteit van de scholen.

Standaarden waarderingskader

- ▶ de basisvaardigheden (taal, rekenen en burgerschap)
- ▶ aanbod
- ▶ zicht op ontwikkeling
- ▶ pedagogisch-didactisch handelen
- ▶ veiligheid en schoolklimaat
- ▶ onderwijsresultaten
- ▶ visie
- ▶ ambitie en doelen
- ▶ uitvoering en kwaliteitscultuur
- ▶ evaluatie
- ▶ verantwoording en dialoog

Waarderingskader

Wanneer de inspectie een school onderzoekt, dan gebruiken wij daarvoor het waarderingskader (2021). Het waarderingskader is geschreven op basis van de wettelijke kaders. In het waarderingskader staan de standaarden beschreven die we onderzoeken.

Als de standaarden voldoende zijn, voldoet de school aan de basiskwaliteit. Als dit niet het geval is, dan kan een school onvoldoende of zelfs zeer zwak worden. Is een school onvoldoende of zeer zwak, dan komt de inspectie binnen een jaar terug voor een herstelonderzoek. Alle standaarden worden dan weer opnieuw bekeken en beoordeeld. Op deze manier zetten wij ons in voor goed onderwijs voor alle kinderen. Net als alle leerkrachten, schoolleiders, onderwijsbestuurders en vele anderen. Elke dag opnieuw, met hart en ziel. ◀